

TALVISIRKUS

ilo

Hurja-
ruuth

Opettajan materiaali

Talvisirkus Ilo 5.12.2022–29.1.2023

Tanssin talo, Erkko-sali

Ilon teema kohottaa kepeästi korkeuksiin niin sirkusartistit kuin yleisönkin ensimmäistä kertaa Tanssin talon suurella näyttämöllä esitettävässä Talvisirkuksessa.

Lavalla nähdään yhteensä 16 sirkusartistin ja muusikon kokoonpano – ja saattaapa näiden lisäksi lavalle luikahtaa muutama jekkuileva siimahäntäkin! Sirkustaiteen sydämentykytyksiä tarjoilevat artistit niin Etiopiasta, Yhdysvalloista, Ranskasta, Alankomaista kuin Suomestakin. Orkesterissa on edustusta Suomesta ja Portugalista.

Talvisirkuksessa nähdään nyt ensimmäistä kertaa tankotanssia, kun alankomaalainen **Yvonne Smink** ottaa lavan haltuun. Ennennäkemättömänä lajina hämmästyttää myös ranskalaisen **Compagnie Mauvais Cotonin** ainutlaatuinen sirkusväline culbuto, joka muodostuu keinuvaan pallonpuoliskoon kiinnitetystä kiinalaisesta tolpastä.

Suomesta on mukana kahdeksanhenkinen **Arctic Ensemble**, joka esittää lennokasta korealaista tuplakehtoa. Ryhmä palkittiin keväällä Sveitsissä Cirque du Soleilin myöntämällä palkinnolla – *Cirque du Soleil Award for Innovative Artistic Vision and Performance*.

Temaattisesti esityksessä vuorottelevat yhdessä koetun ilon ja hauskuuden, liikkumisen ja laulamisen riemun lisäksi myös melankolisemmat ja yksityisemmät hetket.

Esitykset Tanssin talon Erkko-salissa (Kaapectaukio 3, Helsinki). Kesto noin 60 minuuttia, ei väliaikaa.

Ohjaus: **Liisa Risu**

Musiikin sävellys: **Iiro Ollila**

Koreografia: **Kenneth Kvarnström**

Pukusuunnittelu: **Joona Huotari**

Lavastus: **Markus Tsokkinen**

Valosuunnittelu: **Teo Lanerva**

Videosuunnittelu: **Joona Pettersson**

Orkesteri:

Salla Markkanen, João Luís Matos Lopes (Portugali) ja **Jarno Tastula**

Esiintyjät:

Ashenafi Degene (Etiopia), **Quentin Dubot** (Ranska),

Clara Laurent (USA/Ranska), **Vincent Martinez** (Ranska),

Yvonne Smink (Alankomaat) sekä suomalaisen Arctic Ensemblen

jäsenet **Ada Forsberg, Anselmi Kaisanlahti, Eino Kaisanlahti,**

Armas Lintusaari, Orfeo Llewellyn, Pihla Ojala, Minna Pulsa ja

Linnea Purontaus

Tuotanto: **Tanssiteatteri Hurjaruuth** – www.hurjaruuth.fi

Talvisirkuksen historiaa

Tanssiteatteri Hurjaruuthissa tehtiin 1994 suomalaisen sirkustaiteen historiaa, kun ensimmäinen Joulusirkus-niminen Talvisirkus sai ensi-iltansa. 1990-luvun alussa sirkusta ei vielä laskettu kuuluvaksi taiteen piiriin. Ammattimaista sirkusta oli tuolloin totuttu Suomessa näkemään vain perinteisessä viihteellisemmässä muodossaan kiertävinä telttasirkuksina. Sirkus oli kuitenkin taitolajina jo suosittu harrastus ja monien nuorisosirkusten piirissä alkoi kypsyä taitavaa uutta sukupolvea.

Varhaiset Talvisirkukset toimivatkin linkkinä perinteisen sirkuksen ja uuden sirkuksen välillä – monet suomalaisen nykysirkuksen pioneirit ovat astuneet ammattilaisuuteen juuri Hurjaruuthin Talvisirkuksissa. Sirkukseen alettiin yhdistää tanssia, teatterin visuaalisuutta sekä tarinallisuutta. Ensimmäinen Talvisirkus oli vielä hyvin perinteinen erillisistä numeroista koostuva esitys, mutta jo seuraava Talvisirkus teemoitettiin yhtenäiseksi taiteelliseksi kokonaisuudeksi.

Monille perheille Talvisirkuksesta on muodostunut joulunajan traditio, mutta joka vuosi myös uudet yleisöt löytävät Talvisirkuksen pariin. Talvisirkus on palkittu Sirkuksen Lumo -palkinnolla, ja vuonna 2012

Helsingin Sanomien kulttuuritoimitus valitsi Talvisirkus Afrikan yhdeksi ”Vuoden huipuista” eli vuoden 2012 mieleenpainuvimmista ja koskettavimmista taide-elämyksistä. **Taidetestaajia Talvisirkuksessa on käynyt vuodesta 2018 alkaen. Tähän mennessä jo lähes 16 000 kasiluokkalaista on nähnyt Talvisirkuksen.**

Tekijät Talvisirkus-tradition takana ovat Tanssiteatteri Hurjaruuthin teatterinjohtajana vuoteen 2019 saakka toimineet ohjaaja-koreografi **Arja Pettersson** sekä hänen pitkäaikainen työparinsa pukusuunnittelija **Kirsi Manninen**, jonka käsialaa ovat Talvisirkuksen legendaariset hahmot Sika, ranskanpottupartaiset Tontut ja Rotat.

Talvisirkuksia ovat olleet tekemässä myös vierailevat ohjaajat **Liisa Risu**, **Sanna Silvennoinen**, **Davide Giovanzana**, **Hannu Raatikainen** ja **Maksim Komaro** sekä sadat kotimaiset ja ulkomaiset sirkuksen, tanssin, teatterin ja musiikin ammattilaiset.

Talvisirkuksen katsomossa kohtaa usein monta sukupolvea: isovanhemmat, vanhemmat ja lapset. Sanattoman tarinankerronnan ansiosta Talvisirkus on kaikkien ulottuvilla ja sopii hyvin kaiken kielisille katsojille. Esteettömyyteen on kiinnitetty huomiota ja katsomosta löytyy pyörätuolipaikkoja.

Talvisirkus Ilo on järjestyksessä jo 29. Talvisirkus.

02.12.2021, VANTAA

5 ★★★★★

ESITYS OLI TOSI VIHHDYTTÄVÄ JA HAUSKA.

02.12.2021, VANTAA

5 ★★★★★

SPEKTAAKKELIMAISTA

10.12.2021, VANTAA

5 ★★★★★

OLI PARAS SIRKUS MISSÄ OON IKINÄ OLLU!

08.12.2021, NURMIJÄRVI

5 ★★★★★

MAHTAVA HAUSKA JA VIHHDYTTÄVÄ

02.12.2021, HELSINKI

5 ★★★★★

PARASTA OLI RULLALUISTELIJAT. KAIKKI MUUTKIN OLIVAT TAITAVIA JA MUSIIKKI EI OLISI VOINUT OLLA PAREMAA! KIITOS.

01.12.2021, KARKKILA

4 ★★★★★★

MAHTAVAA LIREITA TAIDONNÄYTEITÄ! 🤩

Nykysirkus – mitä ihmettä?

Talvisirkuksesta löytyy paljon puhuttavaa ja yhteistä keskustelua voi viritellä esimerkiksi seuraavien kysymysten avulla.

ENNEN ESITYSTÄ

- Miltä sirkukseen lähtö tuntuu?
- Mitä odotat esitykseltä?

ESITYKSEN JÄLKEEN

- Mihin kiinnitit huomiota esitystilassa / esityksessä / esiintyjissä?
- Mistä Talvisirkus mielestäsi kertoi? Oliko esityksessä teemaa tai aihetta, joka kosketi Sinua?
- Millaisia hahmoja esityksessä oli? Kenestä pidit? Miksi?
- Mikä asia jäi askarruttamaan? Miksi?
- Millainen tunnelma esityksessä oli? Mistä se syntyi?
- Mitä haluaisit kysyä esiintyjiltä ja ohjaajalta?
- Mitä sirkuslajeja esityksessä nähtiin?
- Mitä muita taitoja näit esityksessä?
- Miltä tuntuu, kun näet esiintyjän tekevän jotakin erityistaitoja vaativaa?

SIRKUKSEN LAJEJA

Akrobatia: Akrobaatti on taiteilija, joka käyttää pääasiassa omaa kehoaan työvälineenään. Lattia-akrobatia tarkoittaa liikkeitä, joita tehdään lattiatasossa: esim. karrynpyöriä, kuperkeikkoja, voltteja ja päällä- tai käsilläseisontaa. Pari- ja ryhmäakrobatiaa liikkeitä tehdään toisen kehoa apuna käyttäen, esim. seistään käsillä toisen käsien varassa, tehdään ihmispyramideja tai heitellään toinen toisiaan ilmaan. Talvisirkus llossa nähdään mm. pariakrobatiaa, banquineaa eli ristiheittoja mutta myös välineillä tehtävää akrobatiaa kuten cyr-rengasnumero sekä tankotanssia. Rakenteisiin liittyvää heittoakrobatiaa nähdään ryhmänumerona korealaisessa tuplakehdossa.

Jongleeraus: Esineiden käsittelyä (mm. heittäilyä ilmassa, esinemanipulaatiota), välineinä esim. pallot, huivit, keilat, kahvakuulat tai vaikkapa moottorisahat.

Ilma-akrobatia: Akrobatiaa lattiatason yläpuolella, yleisimpiä ilma-akrobatiavälineitä ovat erilaiset trapetsit sekä vertikaaliköysi tai -kangas.

Tasapainoilu: Tasapainolajeja ovat esimerkiksi nuorallatanssi, yksipyöräisellä ajaminen sekä tasapainolauta rolabola. Nuoralla tasapainoilua voi tehdä löysällä nuoralla tai tiukalla vaijerilla. Talvisirkus llossa nähdään tasapainolajina mm. washington-trapetsi. Raskassoutuisesti keinuva washington-trapetsi on ilmalajina suoritettavaa tasapainoilua.

Tehtävä 1

Pohdi

- Mitä yhteistä sirkuksella on teatterin tai tanssiesityksen kanssa? Entä elokuvan tai nettivideoiden? Mikä niitä erottaa? Miltä tuntuu katsoa elävää esitystä verrattuna videon katsomiseen?
- Mikä ero on perinteisellä sirkuksella ja nykysirkuksella?

Perinteisen sirkuksen show rakentuu useasta erillisestä numerosta: sirkustirehtööri juontaa yleisön eteen vuorotellen jonglöörin, akrobatianumeron, klovnin jne. Nykysirkuksessa esitys on usein yhtenäisempi kokonaisuus, jolla on oma teemansa, joskus jopa tarinansa. Perinteiseen sirkukseen kuuluvat eläimet, nykysirkukseen harvemmin. Mutta mitä kaikkia muita eroja ja yhtäläisyyksiä löytyy? Lisää tietoa voi etsiä Internetistä ja alan kirjallisuudesta.

Mistä asioista sirkusesitys koostuu?

Käsikirjoitus Konsepti, idea tai käsikirjoitus on esityksen runko.

Sirkusesityksessä ei välttämättä aina ole etukäteen valmista käsikirjoitusta, vaan kohtauksia luodaan yhdessä rakentaen ja valmis käsikirjoitus syntyy harjoitusten aikana. Nykysirkuksessa ei usein ole teatterinomaista juonta tai tarinaa, vaan tunnelmien, kuvien ja toiminnan kautta synnytetään esityksen teemaan liittyvien tilanteiden ja hetkien ketju.

Ohjaus Ohjaajan työssä tärkeää on esityksen sisällön ennakkosuunnittelu ja työryhmän kokoaminen. Ohjaaja myös päättää, miten asiat ovat näytännöllä, mitä milloinkin tapahtuu, mitä teos kertoo, millaisia vivahteita vaikkapa ilmaisussa käytetään.

Koreografia Liikkeiden luominen ja niiden sommittelu näyttämölle. Koreografia voi olla tanssillista tai koostua yhtä hyvin myös akrobaattisista tai arkisistakin liikkeistä.

Musiikki Talvisirkuksessa on joka vuosi kuhunkin esitykseen sävelletty musiikki ja orkesteri esittää musiikin itse joka esityksessä. Musiikin rakenne ja laadut sovitetaan harjoitusprosessissa yhteen sirkusnumeroiden kanssa. Joskus numerot rakennetaan valmiiseen musiikkiin ja toiste musiikki sävelletään ja sovitetaan sirkusnumeroon sopivaksi.

Esiintyjät Talvisirkuksessa on mukana sirkustaiteilijoita, tanssijoita, muusikoita ja muita monipuolisia esiintyjiä.

Sirkusvälineet Sirkustaidot liittyvät usein välineisiin esim. tiukka vaijeri nuorallatanssiin tai lentotrapetsiteline turvaverkkoineen huimiin lentoihin. Sirkustaiteilijoilla tai -ryhmillä on omat välineet kuten muusikoilla soittimensa. Pienimpiä välineitä ovat jonglöörin pallot ja suurimmat rakenteita, jotka voivat kantaa useita esiintyjiä. Nykysirkuksen tekijät käyttävät sekä perinteisiä sirkusvälineitä että myös täysin arkisia esineitä luoden niille uuden käyttötarkoituksen taidoillaan ja luovalla mielikuvituksellaan. Myös aivan uudenlaisia sirkusvälineitä luodaan ja kehitellään jatkuvasti.

Lavastus voidaan rakentaa tietynlaisena kuvitteellisena paikkana näyttämölle tai pelkästään visuaalisena tunnelmana. Sirkuksessa lavastus on usein myös toimintaan liittyvä.

Pukusuunnittelulla luodaan esityksen hahmot. Sirkuksessa pukujen on oltava toiminnallisia ja turvallisia, jotta ne eivät estä sirkusteknisiä suorituksia tai aiheuta vaaraa. Puvuilla voidaan myös luoda sopivaa kitkaa eli pitoa välinekontaktiin. Usein puvut toimivat myös suojana sirkustekniikoissa, esim. estämällä ihon hankautumista tai pehmentämällä kontaktia välineisiin.

Valosuunnittelulla voidaan luoda ja rajata tiloja sekä luoda tunnelmia.

Videosuunnittelu Nykypäivänä useissa esityksissä hyödynnetään videotekniikkaa, myös Talvisirkuksessa on projisoitu videokuvia näyttämölle, ja voidaankin puhua videolavastuksesta.

Lisäksi esitykselle tarvitaan katsojat!

Yleisö on välttämätön osa esittävää taidetta.

Tehtävä 2

- Tutkikaa Talvisirkuksen Tekijät-tietoja Hurjaruuthin nettisivuilla: www.hurjaruuth.fi/esitys/talvisirkus-ilo/ Mitä ammatteja ja osaajia tekijöistä löytyy?

Listassa on useita työtehtäviä ja runsaasti nimiä. Kaikkia tarvitaan onnistuneen kokonaisuuden toteuttamiseksi!

- Miettikää yhdessä tai kukin erikseen: Jos olisit töissä sirkuksessa, mikä olisi Sinun oma alasi? Olisitko akrobaatti vai muusikko? Vai kenties videosuunnittelija, ompelija, näyttämöimestari, tuottaja, valokuvaaja tai teatterinjohtaja?

Käytitkö opettajan materiaalia? Missä ja miten käytit sitä?

Mikä toimi ja mikä ei? Lähetä palautetta meille: info@hurjaruuth.fi

Voit myös tilata opettajan uutiskirjeen: www.hurjaruuth.fi/tilaa-utiskirje/

